

**THE EFFECTIVENESS OF EDUCATION PROGRAM ON
KNOWLEDGE AND SELF CARE BEHAVIOR IN PATIENTS
WITH ESSENTIAL HYPERTENSION PRACHATHIPAT
HOSPITAL, PATUMTHANEE PROVINCE**

WARAPHORN PENGPUD

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE (PUBLIC HEALTH)
MAJORING IN PUBLIC HEALTH NURSING
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY**

2004

ISBN 974-04-5169-1

COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY

ผลของการสนับสนุนและให้ความรู้ต่อความรู้และการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุ โรงพยาบาลประจักษ์ศิลปชัย จังหวัดปทุมธานี (EFFECTIVENESS OF EDUCATION PROGRAM ON KNOWLEDGE AND SELF-CARE BEHAVIOR IN PATIENTS WITH ESSENTIAL HYPERTENSION PRACHATHIPAT HOSPITAL PATHUMTHANEE PROVINCE)

วารสารณั้ เพิ่งพุด 4336130 PHPH/M

วท.ม. (สาธาณสุขศาสตรา) สาขาวิชาเอกการพยาบาลสาธาณสุข

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : จารูวรรณ เหมะธร M.P.H., จรรยา เสียงเสนาะ วท.บ.เกียรตินิยม, M.P.H., ขวัญใจ อานาจศัศย์ชื่อ Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการสอนสุขศึกษาต่อความรู้และพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยความดันโลหิตสูงที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ระหว่าง 3 เดือน- 1 ปี ที่มารับการรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลประจักษ์ศิลปชัย ระหว่างเดือน มกราคม-มีนาคม 2457 กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 74 ราย แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบกลุ่มละ 37 ราย กลุ่มทดลองได้รับการสนับสนุนและให้ความรู้โดยพยาบาลประยุกต์ทฤษฎีระบบการพยาบาลสนับสนุนของโอเรมมาใช้ในการให้ความรู้แบบกลุ่มจำนวน 3 ครั้ง ในระยะเวลา 4 สัปดาห์ ในขณะที่กลุ่มเปรียบเทียบได้รับการดูแลตามปกติจากโรงพยาบาล เก็บข้อมูลก่อนและหลังการทดลอง ด้วยแบบสัมภาษณ์ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคล ความรู้เรื่องเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูงและการดูแลตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างของคะแนนด้วย t-test และ paired t-test

จากการวิเคราะห์ด้วยสถิติ t-test ไม่พบความแตกต่างของคะแนนความรู้และการปฏิบัติระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบก่อนการทดลอง ภายหลังการทดลองพบว่ากลุ่มทดลองมีความรู้และการดูแลตนเองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.001$) รวมทั้งมีความรู้และการดูแลตนเองสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.001$) พบความแตกต่างของคะแนนความรู้รายด้านของกลุ่มทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.001$) นอกจากนี้พบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองของกลุ่มทดลองในเรื่อง การรับประทานอาหาร ออกกำลังกาย การผ่อนคลายความเครียด แต่ไม่พบความแตกต่างกันในเรื่องการรับประทานยาของผู้ป่วยก่อนและภายหลังการทดลอง

พบว่าคะแนนความรู้และพฤติกรรมการดูแลตนเองในกลุ่มทดลองระหว่างก่อนและหลังการทดลองทันที และหลังการทดลอง 1 เดือน มีค่าแตกต่างกัน ที่ระดับ $p\text{-value}<0.01$ อย่างไรก็ตามไม่พบความแตกต่างของคะแนนการดูแลตนเองในกลุ่มทดลองระหว่างก่อนและหลังการทดลองทันที และหลังการทดลอง 1 เดือน และพบว่าคะแนนความรู้และการดูแลตนเองในกลุ่มทดลอง หลังการทดลองทันทีและหลังการทดลอง 1 เดือน ไม่มีค่าความแตกต่างกัน ที่ระดับ $p\text{-value}<0.01$ ดังนั้นความคงทนในการเรียนรู้และพฤติกรรมการดูแลตนเองไม่ได้รับการสนับสนุนในการศึกษาครั้งนี้

จากผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมสุขศึกษาที่ประยุกต์ทฤษฎีระบบการพยาบาลสนับสนุน โอเรมนี้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความรู้และการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่ได้รับการวินิจฉัยในช่วง 1 ปีแรก ในทางที่ดีขึ้น ผลการวิจัยนำไปสู่การประยุกต์โปรแกรมนี้ไปใช้กับผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงกลุ่มอื่น หรือโรคเรื้อรังกลุ่มอื่นเพื่อเพิ่มศักยภาพในการดูแลตนเองของผู้ป่วยได้อย่างถูกต้องต่อไป

THE EFFECTIVENESS OF EDUCATION PROGRAM ON KNOWLEDGE AND SELF-CARE BEHAVIOR IN PATIENTS WITH ESSENTIAL HYPERTENSION
PRACHATHIPAT HOSPITAL, PATHUMTHANEE PROVINCE

WARAPHORN PENGPU 4336130 PPH/M

M.Sc.(PUBLIC HEALTH) MAJOR IN HEALTH NURSING

THESIS ADVISORS : CHARUVAN HEMATORN, M.P.H., CHANYA SIENGSANOR, M.P.H., KWANJAI AMNATSATSUE, Ph.D.

ABSTRACT

This quasi-experimental research aimed to examine the effectiveness of an education program on knowledge and self-care in patients with essential hypertension. The sample consisted of patients with initial diagnosis of essential hypertension (3-month-1 year) who attended hypertension clinic at Prachathipat hospital during January and March 2004. A total of 74 subjects with the inclusion criteria, were divided into a comparison group (n=37) and an experimental group (n=37). The experimental group received a 3-session education program applying educative supportive nursing system for four weeks whereas the comparison group received the regular care from the hospital. Data were collected before and after the intervention using the questionnaire, consisting of demographic information, knowledge and self-care behavior related to hypertension. Data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, paired t-test and independent t-test.

According to t-test, there were no significant differences on knowledge and self care behavior among those in the experimental and the comparison group before the intervention. After the intervention, the experimental group had higher scores on knowledge and self care behavior than those before the intervention, and those in the comparison group with statistical significance at p-value <0.001. There was significant difference on each dimension of knowledge within the experimental group (p<0.001). Moreover, statistically significant differences were observed in diet control, exercise, stress management after the intervention within the experimental group. However no statistically significant difference was found in medication taking within the experimental group before and after the intervention.

In addition, the mean differences on knowledge and self-care behavior reported by the experimental group were statistically significant between before, on the one hand, and after, and 1-month after the intervention, on the other. However, there was no statistically significance different in knowledge and self-care behavior between after, and 1-month after the intervention. Thus, the retention of knowledge and self-care behavior was not supported in this study.

This study supports the effectiveness of the education program, applying Orem's educative supportive nursing system on knowledge and self-care behavior in patients with initial diagnosis of essential hypertension. This findings suggest the application of the education program to patients with hypertension or other chronic diseases in order to enhance their self-care behavior.

KEY WORDS : EDUCATION PROGRAM / KNOWLEDGE / SELF-CARE BEHAVIOR / PATIENTS WHITH ESSENTIAL HYPERTENSION